

Az öreg Petrusz fogadása.

Irtta: LOSONCZY LÁSZLÓ.

A nagy kocsmasztalt körülülte a rendes vasárnapi kompánia. Mint mindig, most is az öreg Petrusz vitte a szót, bíró uram meg igengetett neki. Nemcsak Petrusznak igengetett Ókigyelme, hanem mindenkinek igazat adott, — ezért mondták áldott jó embernek. — Petrusz ezért igen szerette, mert mégis megbecsülni való, ha valaki, akinek módja volna benne, hogy keresztbe állítsa a szekeret embertársainak, — még a rögöt is eltapossa, hogy puhára lépjenek. Petrusz hát beszélt, szürke szeme ragyogott, bíró uram igengetett, nagy bajusza mozgott, de hang nem igen jött ki alóla. A többiek hallgattak, nagyokat húztak a borból. Jó bora van most ennek a kutya korcsmárosnak. A harmadik határból idejárnak a menyecskék nagy befont üvegekkel, a legények meg a szomszéd járásból is át-átjönnek egy jó pohár borra. A kocsmáros örül, ha borát kéri, de ha azt kérdezik, honnan való, úgy hallgat, mint a csuka. Ugyan hiába hallgat! A falu szája, Gergelyné, máris tudja a bor fészket. Azt beszéli, valami karácsondi embertől vette, bizonyos Bakó András nevűtől, aki úgy leste el a boszorkányoktól Szent György éjszakáján, mit kelljen a borral csinálni, hogy olyan szagos legyen akár a szép lány ültette bazsalikom. Az öreg Petrusz hallotta a mendemondát, intett is mindjárt a hírhozónak: — „Nem kell a borral semmi parádét csinálni, meg kell inni, oszt megvan.”

Úgy is lesz, amint mondja. Az üvegek ott sorakoznak feszes glédában az asztalvégen. Így rendelte Petrusz István — a szomszéd erdész zsebére, aki nagyon csendes máma, mintha kedvét szegték volna. Kajla Kovács Péter, a kompánia negyedik tagja meg is kérdezte, mi baja? Nem szólt semmit, csak köhintett. Az öreg bíró hunyorított egyet Kajla Kovács felé, mintha mondaná: — „Nem jó ezzel a kutya Petruszsal kikezdeni semmiképen. Lám, ez is hogy megjárta.”

Meg bizony! Először másfél napig lelta a hideg; az új sapkája is tönkrement s ráadásul most még ő fizeti, ami kontót Petrusz csinál. Fizeti a jó szagos bort, amelyik fogytán fogy és úgy szakad Petruszba, mint a ladányi kutyaiba a menkü. Ami igaz, igaz. Az öreg minden-

nél jobban szereti a bort. Ezért is ül mindig a korcsmában. A divényi gróf ugyan azért fizeti, hogy az erdőt vigyázza, de Petrusz azt mondja, van az erdőnek elég esze, vigyázzon magára.

És az erdő vigyáz. Nedves földje, puha gyalogútai megőrzik a tilosban járók lábnyomát. A falu nem tud hová lenni, mikor Petrusz rászól egy-egy menyecskére: — „Zsuzsi, te aztán máskor úgy menj fáért, hogy meg ne lásson az erdő!” Zsuzsi bizonykodik, hogy ő nem volt fáért, hisz nincsen rözse a házatájékán egy marékra való sem. Jöjjön el az erdész úr, nézze meg. Petrusz erre csak visszaszól: — „Ejnye talán rosszul láttak mégis, talán nem te voltál ott ebben a kék szoknyában, sárga kendővel a vágás alatt.” — Zsuzsi erre megjegy, nem szól, hímez-hámoz. Petrusz pedig megcsipkedi a karját: — „Mondom talán nem te voltál, de máskor mégis úgy menj oda, hogy meg ne lásson az erdő, mert annak is megvan a maga két látó szeme és mikor este keresztül megyek rajta, mindent elmond.” — „Az uradnak is tudnék valamit mondani” — teszi hozzá, mire a menyecske úgy eltapos onnan, mintha mérges kígyóra hágott volna . . .

A divényi gróf hát nem nagyon törődik vele, hogy Petrusz inkább a korcsmában lakik. Az erdőt onnan is jól megőrzi, a többi pedig nem esik latba. Meg aztán ha vadászatról van szó, ott Petrusz István az első. Nincs olyan vad, amelyik kikerülné a puskáját, ha utána veti magát. A tallért a levegőben negyven lépésrőt is eltalálja. Most is egy lövése csinálja a szomszédnak a nagy költségeket. — Ez volt a fogadás! A beteges, heptikás szomszéd erdész azt találta mondani, hogy van ő olyan jó lövő, mint akárki ezen a vidéken. Már pedig Petrusz István előtt ne hengegjen senki. Bele is szólt mindjárt a szomszéd erdész beszédébe. Szóból szó lett, beszédből fogadás. Azt mondta Petrusz István: — „Hallod-e, szomszéd, aszondom neked, hogy ötven lépésről úgy lövök bele a sapkád közepébe, a gomb alá, hogy ha egy újjnyival lefelé hibáznám, akkor csak volt Mákony Mihály!”

A szomszéd italos volt már, ráállott a lépre, ott ragadt. Másnap izente meg, hogy ő bizony ki nem áll Petrusz puskája elé. Fogjon valaki mást magának.

Petrusz emlegetett valami hitványságot, de csak visszaizent: — „Minden meglesz, csak a szavad tartsd, Mihály.”

Petrusz aztán az erdőlegényét állította oda. Ném félt az egy szikrát sem; ismerte már Petrusz iszonyú éles szemét . . . Csak azt az egyet kötötte ki, hogy ne a saját sapkájába álljon oda.

A nevezetes lövéshez Petrusz az öreg bírót hívta el tanúnak. Az öreg bíró hümmögött.

— „Ejnye-ejnye, ez már valóságos istenkísértés! Nem jó játsszani Őszentfelségével . . . Mindnyájan tudjuk kegyelmedről, hogy nincsen olyan puskás még egy ezen a fordulaton. Békéljenek meg és ne műveljenek ilyen pogány dolgot kigyelmetek!”

Petrusz nem hagyta magát. Addig beszélt, míg a bíró rá nem állt, hogy elmegy tanúnak, és még ő hív másikat. Elhívta pedig Kajla Kovács Pétert.

Tanúk ugyan nem kellett a lövésnél, mert a fukar szomszéd maga is megjelent, de annál inkább szükség volt rájuk az áldomásnál. Mert ugyan mit csinált volna Petrusz tizenöt liter borral egy ültő helyében? Ha ennyit elbír, akkor már akár a Krivány patakot is megihatná — ha borrá válna.

Ennek a tizenöt liternek a betöltése foglalkoztatja most a négy derék embert. Petrusz beszél a régi jó időkről, erdészlegény koráról, katona idejéről. Bíró uram felmelegszik az itókától, kigombolja a lájbiját. Nini, az egyik pityke épen hogy egy szalon lóg a helyén. Még elveszti . . . A szomszéd búbanatosan iszik: ha már fizet, iszik legalább érte!

Hallgatagon ülnek. Petruszra figyelnek, aki már kifogyva a katona életből, most vadász-kalandokat mesél. Kajla szaporán pislog. Egyszerre csak közbeszól: — „Ha már szarvasról van szó, azt én is eltalálom ott, ahol épen akarom.” Petrusz kapva kap a szón: hozzászokott, hogy nem mondanak neki ellent. — „Ejnye — mondja — azt már igazán szeretném látni!”

— „Állom, amit mondtam — feleli Péter — csak a saját töltésem legyen a puskámban.”

A szomszédok ráfigyeltek a beszédre. Bíró uram szelíd szemrehányással néz Péterre . . . Mákony, a szomszéd nem szólna egy fél szót a kerek világért sem, — hadd fizessen más is, gondolja magában.

— „Menjünk az erdőbe. Megmutathatja akár a mai szent napon is s én öt litert teszek egy ellenébe” — veti oda Petrusz István.

— Állom öt literig — feleli Péter. —

Elindulnak. Az öreg bíró ugyan már kívánná az ágyát, de csak nem engedik haza. Péter ellenben haza néz a töltés miatt.

Az öreg Háj zúg mikor belépnek. Egyébként nagy a csend, csak a korhadt gallyak ropognak a lábak alatt. Egy tisztás szélén megáll Petrusz és Péter kezébe adja a puskát. Várnak . . . .

Éjjel felé megelevenedik a tisztás. Petrusz rászól Péterre: No most!" Egy gyönyörű szarvas ott legelt tőlük vagy nyolcvan lépésre. Péter lött. A hatalmas vad iszonyú böggéssel szökött fel; de nem szaladt el. Elterült, elnyúlt a szagos pázsiton.

Ez lett a halotti ágya. A sarlóhold előbújt a Háj fái közül és megvilágította a ravatalt. Mindnyájan némán, lábuk gyökerezetten álltak az avaros, lankás tisztáson.

Petrusz ocsúdott fel leghamarább. Odament a gyönyörű vadhoz; kivette a kését és megtágította a seb nyílását. A vér ömlött és az emberek magukonkívül hízlalták szemüket. — Pompás lövés! — dörmögte Petrusz. Fogdosta, tapogatta a lövés helyét. Amint egyszer jobban hozzányúlt a sebhez, egy golyó fordult ki belőle. Szép sűrű golyó; az egyik oldalán ezüstösen csillog. Nézi az öreg Petrusz, forgatja. Nini! kereszt van az oldalán bevésve: Sok-sok emlék rajzik a kis golyó nyomán . . . . Hitetlenül nézi a kereszt golyót, és azt is, aki küldte. — Ha nem tudnám, hogy nem . . . . dünnögi. De nem fejezi be. Jobb azt ki nem beszélni, jobb azt el nem mondani. — Akkor jönne csak bajba Kajla Kovács Péter . . . Mert az erdőmérnök ugyanilyen golyót hord az óraláncán aranyba foglalva. Itt kapta egy éjjel valami lesipuskástól . . . .

— „Ejnye Péter, sohasem hittem volna“ — mondja szemrehányóan. Azzal fogja híres puskáját és elindult. A többiek utána. Nem beszélnek; csak az öreg Háj fái zúgnak, ropognak.

Bíró uram nagyokat szuszog; a szomszéd erdész meg-megáll, hol Petruszt, hol meg Kajla Pétert nézi.

A Háj szélén, öregbíró uram nem állhatja meg szó nélkül:

„Ejnye, ejnye, mégis csak elveszet az a lógó pityke“ . . . .

Én nem tudok örülni . . .

Eltikkad a fuvallat-enyhe május is,
Lilás orgonák szirma porba hull,
A gyöngyvirág illata elenyészik —
Balul végzünk testvérem, balul,

Én nem tudok örülni:

A hős is elgyávul, rút lesz a legszebb,
Halál keze borong száz zsenge arcon,
Öt érzem mindig s riadtan menekszem.